Martin Ferguson, leiðari fyri „Atlantic Frontier Environmental Network":

Umhvørviskanning við Hetland átti at verið víðkað til Føroyar

Í tvey ár hava 14 oljufeløg samstarvað í eini størri umhvørviskanning vestan fyri Hetland. Tað er bæði natúrligt og rímuligt, at ein slík kanning verður víðkað til eisini at fevna um alt tað føroyska økið heldur Martin Ferguson, leiðari fyri umhvørvissamtakinum

[illegible]

[illegible] umhvørviskanning [illegible] vestan fyri Hetland verður [illegible] umhvørvisspurningar. Her [illegible] skal takast [illegible] har [illegible] Hetta er [illegible] Hetland [illegible] sum [illegible] FARCOS [illegible] Statoil, Mobil, Enterprise, Phillips, Texaco, BP og Amerada Hess.

14 oljufeløg í felags tiltaki vestan fyri Hetland

Í seinastu tvey ár hava tilsamans 14 oljufeløg íð arbeiða vestan fyri Hetland [illegible] umhvørviskanning [illegible]

Tey hava skipað seg í eitt samarbeiði, ið verður rópt „Atlantic Frontier Environmental Network". Formaður í bólkinum er Martin Ferguson, sum dagliga starvast hjá stóra amerikanska oljufelagnum Amerada Hess.

Tá umboð fyri oljufeløgini, sum fíggja Farcos-kanningina, vóru í Føroyum nakað herfyri, var Martin Ferguson eisini við.

Sosialurin fekk høvi at tosa við hann um tey umhvørviskanningar, ið hann stendur á oddi fyri vestan fyri Hetland.

Endamálið við at stovna AFEN samstarvið var at hyggja eftir og definera allar umhvørvisspurningar á Atlantsmótinum, tvs. á breiðskum øki.

Martin Ferguson sigur, at umhvørvisuppgávan er so avgerandi og týdningarmikil fyri oljufeløgini, at tey hava sæð tað sum eina felagsuppgávu at savna allar góðar kreftir fyri at tryggja eitt reint og ófalkað umhvørvi, nú tá oljan er um at spreiða upp [illegible] undirgrund [illegible] Fyrsta oljan í Atlantsmótinum rennur tíðliga í næsta ár. Og til tá tíð skuldi helst alt verið í lagi.

Hvussu nógv oljufeløgini enn arbeiða fyri sínum egnu áhugamálum, so vilja tey øll draga eina línu, tá ræður um at tryggja seg móti umhvørvisdálking, [illegible]

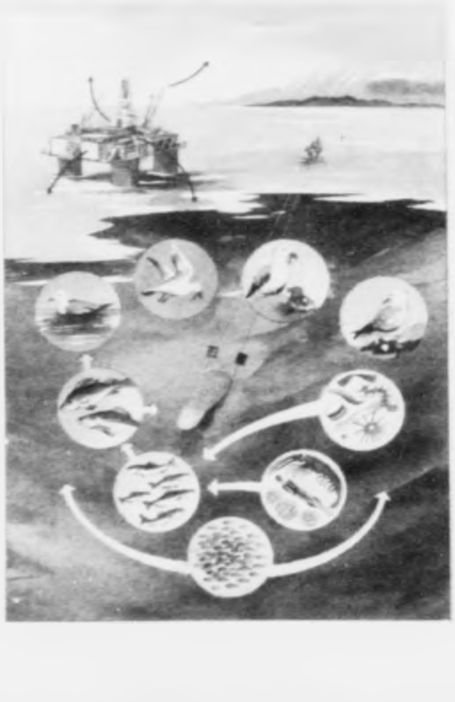

Spildurnýtt kort yvir havbotnin

Úrslitið av hesum samarbeiði er, at tað eru gjørdar fleiri arbeiðsprogramm og hevur samtakið ein stóran databasa við sær fuglvsteljingum [illegible] Hetta røkkur frá kemiskum analysum av øllum økinum, kort yvir havbotnin, uppteljing av fugli og hvali o.s.fr.

Martin Ferguson sigur, at teir longu í 1997 koma við einum sera nágreiniligum korti yvir allan havbotnin.

Fyri at hetta ikki bara skal vera vísindaligt arbeiði og upplýsing, sum verður goymt á teldum, so er eitt endamálið við samtakinum eisini at kunna borgarar, feløg, stovnar og myndugleikar um úrslitið av arbeiðinum.

Í hesum sambandi eru fundir millum oljuídnaðin og fiskivinnufeløg, umhvørvisfeløg, myndugleikar o.s.v. Har greiðir ídnaðurin so frá, hvat verður gjørt og hví, meðan umboð fyri ymsu feløgini og áhugamálini kunnu seta spurningar.

– Eg eri sera væl nøgdur við hetta samstarvið millum øll oljufeløgini og skal heldur ikki dylja fyri, at oljufeløgini eru ikki sørt bilsin av, hvussu væl tað hevur gingist hjá so nógvum feløgum at samarbeiða. Tað er so eisini óvanligt við slíkum samarbeiði, men tá hugsað verður um, hvussu nógv oljufeløgini í veruleikanum krevja av sær sjálvum fyri at tryggja eitt reint umhvørvi, so er greitt, at ein er tvingaður til at sameina allar góðar kreftir.

Nógv betri enn í Norðsjónum

Martin Ferguson vísir til royndirnar frá Norðsjónum og sigur, at nógv er broytt.

Tá oljuvinnan tók seg upp har, var hetta nakað, sum hvørt felag sær tók sær av eftir førimuni sjálvsagt. Gongdin vestan fyri Hetland vísir, hvussu nógv betri vit eru til alt hetta enn í Norðsjónum.

Endamálið við slíkari kanning er at skráseta støðuna í dag og harvið hava nakað at samanbera við seinni, um dálking verður.

– Vit vilja tryggja okkum, at vit klára at talma ella hava tamarhald á gongdini, áðrenn møguliga dálking tekur seg upp. Vit mugu vita við vissu, hvat kann verða dálkað og hvussu.

Vit spurdu Martin Ferguson, um føroyingar hava orsøk til at bera ótta fyri eini dálkingarvanlukku stutt frá markinum?

– Tað haldi eg ikki. Her haldi eg eisini, at tað áliggur oljuídnaðinum ein stór ábyrgd at upplýsa fólk, eisini føroyingar, hvat oljuvinnan tekst við. Mong fólk skilja als ikki, hvat tað er, sum vit gera. Og tað er ofta út frá hesum manglandi kunnleikanum til oljuvinnu, at óttin stavar. Men eg haldi føroyingar skulu hyggja eftir, hvat vit gera vestan fyri Hetland. Tað hevði kunnað sissað teir, um teir bera ótta. Vit hava greitt fólkinum í Hetlandi og harumleiðir frá, hvat vit gera, og hetta haldi eg ger, at fólk kenna seg tryggari.

Stóra umhvørviskanningin vestan fyri Hetland átti eisini at fevnt um føroyaøkið

Martin Ferguson, sum eisini hevur tilknýti til arbeiðið hjá Farcos, heldur tað vera heilt natúrligt og heldur ikki órímuligt, at arbeiðið, tey 14 oljufeløgini standa fyri vestan fyri Hetland, verður víðkað til eisini at fevna um føroyska økið.

– Hetta vit gera vestan fyri Hetland byggir sjálvandi á royndirnar frá Norðsjónum og nú vit eru komnir nógv longur, hevði tað sjálvandi verið rætt eisini at latið hesar kanningar fevnt um føroyska økið.

Arne Nørrevang, leiðari á Biofar og rannsóknarstovuni í Kaldbak her saman við umboðum fyri tey sjey oljufeløgini, sum fíggja Farcos-verkætlanina

Umhvørvissamstarvið vestan fyri Hetland hevur higartil kostað 20 mill. kr. Og hildið verður fram við arbeiðinum.

Annars heldur Martin Ferguson, at arbeiðið, sum verður gjørt á Biofar og á rannsóknarstovuni í Kaldbak er av alstórum týdningi.

– Eg haldi, at Arne Nørrevang og hini starvsfólkini gera eitt sera gott arbeiði. Og tit føroyingar eru ti eisini sera væl fyri, tá tað ræður um umhvørvisspurningar.

Tit hava longu gjørt meira á hesum øki enn flestu pláss, sum fara uppí oljuvinnuna. Hetta er gott, og tit skulu vita, at oljuídnaðurin er fegin um tað. Og vit eru fleiri feløg, sum ti fegin vilja lata pengar til hetta týdningarmikla arbeiði, sum Farcos stendur fyri sigur Martin Ferguson frá Amerada Hess.

Jógvan Mørkøre heimaftur av stýrisfundi í KIMO:

Føroya kommunufelag vakið eygað við øllum umhvørvinum

-Vit eiga at knýtta tættari bond við bæði Hetland og Oyrknoyggjarnar, tá tað ræður um at vera tilbúgvin at forða fyri oljudálking av umhvørvinum her á Atlantsmótinum sigur Jógvan Mørkøre, formaður í Føroya Kommunufelag, sum herfyri kom heimaftur av fundi í Orknoyggjunum, har dálking frá kjarnorku og olju varð høvuðsevnið.

JAN MÜLLER

Tað er ikki bara hjá BIOFAR í Kaldbak, á Heilsufrøðiligu Starvsstovuni og á øðrum stovnum her í landi, at fylgt verður við, hvussu okkara umhvørvi hevur tað. Eisini Føroya Kommunufelag hevur eitt vakið eygað við øllum tí, sum hendir í umhvørvinum [illegible] minst í [illegible].

Virkni og umhvørvis[illegible] [illegible] formaðurin í Kommunufelagnum, Jógvan Mørkøre, kom nú um dagarnar heimaftur av stýrisfundi í KIMO, sum er ein fleirlanda felagsskapur, ið tekur sær av umhvørvisspurningum.

Í felagsskapinum eru einamest kommunur í londunum, sum liggja framvið Norðsjógvin og so eisini í londunum í Norðuratlantshavi. Ein av limunum í KIMO er Føroya Kommunufelag.

Jógvan Mørkøre, sum eisini er kendur umhvørvismaður, sigur, at tað var ein sera áhugaverdur fundur, sum varð hildin í Kirkwall á Orknoyggjunum.

Dounreay og olja

Á skránni var Dounreay-verkið í Norðurskotlandi og so tann oljuinnvinning, sum í løtuni fer fram í øllum økjunum har nærhendis.

Jógvan Mørkøre sigur, at teir sum á fundi við leiðslu[illegible] fyri Dounreay-verkið, [illegible] stovnuna har. Vit vórðu [illegible], at verkið hevur ikki framleitt orku seinastu tvey árini, men tekur

ístaðin ímóti kjarnorkuburturkasti til endurvinning.

Hetta er nakað, sum KIMO er ímóti og verður eitthvørt høvi brúkt til at mótmæla hesum. Eingin vinskir norðurskotland sum kjarnorkukøst, og at vandi er á ferð, vísir m.a. tann sannroynd, at tá drotningin vitjar í Skotlandi, steðgar allur flutningur av vandamiklum kjarnorkuburturkasti, sigur Jógvan Mørkøre.

Spurningurin er, hvat KIMO er ført fyri at gera. Hildið verður undir øllum førum fram við at mótmæla endurvinningini av kjarnorkuburturkasti. Tí hetta er eisini nakað, sum kann koma at taka okkum.

Oljan og dálking

Hin spurningurin, sum varð umrøddur á fundinum, var tað nógva virksemi, sum er við at taka seg upp vestan fyri Hetland í sambandi við eina oljuvinnu har.

Jógvan Mørkøre sigur, at hesin parturin so avgjørt hevði hansara áhuga, nú ein oljuleiting stendur fyri durum hjá okkum eisini.

Teir vitjaðu í Scapa Flow, har tann stóri oljuterminalurin Flotta liggur. Tann tvíbúgvin [illegible] oljan frá Foinaven oljukeldum vestan fyri Hetland skal skipast upp her. Og hetta setir sjálvsagt nógvar spurningar við [illegible] [illegible] umhvørvinum. Tvey tangaskip skulu sigla í pendulferð [illegible] [illegible] og Flotta.

Í hesum sambandi hevur oljufelagið BP sett upp vakt av útgerð, so sum oljufangingartól. Jógvan Mørkøre sigur, at henda útgerðin er góð at hava, um okkurt óhapp skuldi hent, men tað er so ikki nóg mikið, um ein stór dálkingarvanlukka tekur seg upp. Her verður ikki minst hugsað um, tað kemur veruligt óðnarveður um somu tíð, sum ein dálking tekur seg upp.

Tað er greitt, at ein dálkingarvanlukka við føroyska markið kann fáa avleiðingar fyri okkum, um hann er landsynningur í ættini. Men tað er greitt, at tað tekur nakað av tí, áðrenn møgulig olja kemur inn á okkara øki, so til tá tíð eigur at verða eyðligt við hjálp úr Bretlandi at kunna forða fyri ringastu avleiðingunum.

Jógvan Mørkøre heldur fyri, at sambandið er ov lítið millum Føroyar og Hetland og Orknoyggjar. Bøtt samband og samskifti millum hesar oyggjabólkarnar hevði so eisini kunnað havt við sær, at vit kundu samstarva at fyribyrgt og fingið tamarhald á møguligari dálking.

Jógvan Mørkøre ásannar, at tað verður ongantíð gjørligt at fáa fulla trygd. Ein skal tí eisini vera varin og ikki lata seg blinda av, at oljufeløg lata einum útgerð, tí er illveður, so er ógvuliga avmarkað, hvat kann gerast.

Hetta, at talan er um øki, har illveður oftani tekur seg upp, krevur av einum, at ein er so mikið meira á varðhaldi og fyrireikar fyri, at óhapp kunnu henda.

Brúka vitan í Føroyum

Jógvan Mørkøre sigur seg hava fingið nógv burtur úr hesum seinasta KIMO-fundinum, og fer hann nú at brúka hesa vitan í Føroyum. Her hugsar hann m.a. um at halda bæði landsstýrismanninum og Vaktar- og Bjargingartænastuni til eldin, so best brúka neyðugu tíðina og orkuna til at tryggja okkum sum best móti oljudálking.

Eg haldi, vit longu nú eiga at taka hesar spurningar í størsta álvara og ikki altíð koma dragandi aftaná, tá óhappið er hent. Jógvan Mørkøre heldur m.a., at tað er av týdningi fyri okkum, at vit hava gott samskifti við oljufeløg sum BP, ið fyribils er tað felagið, sum fer undir oljuvinnu vestan fyri Hetland, stutt frá føroyska markinum.

Í hesum sambandi kann nevnast, at BP hevur gjørt eitt rættiliga nágreiniligt kanningararbeiði av øllum umhvørvinum og eisini gjørt eina drúgva frágreiðing um, hvat er og verður gjørt fyri at fyribyrgja dálking ella um dálking fer fram. Hetta er tað, sum verður nevnt „Oil Spill Contingency Plan", og hevur henda verið til gjøgnumgongd hjá myndugleikunum í Bretlandi. Eisini føroysku myndugleikar hava fingið hesa frágreiðing.

Slík frágreiðing fevnir m.a. um arbeiði at fyribyrgja og eisini handfara dálking frá framleiðsluskipinum, sum nú liggur á feltinum vestan fyri Hetland.

Jógvan Mørkøre heldur tað vera umráðandi, at okkara myndugleikar hava eitt vakið eygað við, hvat hendir, og hava gott samband við teir stovnar og feløg, sum taka sær av umhvørvisspurningum í bretskum øki.

Føroya Kommunufelag leggur stóran dent á hesar spurningar og ætlar sær eisini at vera virkið í hesum málum, sigur formaðurin í felagnum við Sosialin.

Jógvan Mørkøre, sum herfyri kom heimaftur av umhvørvisfundi í Orknoyggjunum, heldur at vit eiga at samarbeiða við hetlendingar og orknoyingar í umhvørvisspurningum.

BP hevur brúkt nógva orku til at gera umhvørviskanningar í sambandi við oljukeldurnar Foinaven og Schiehallion

Fyrsta framleiðsluskipið nakrantíð vestan fyri Hetland kom herfyri á staðið, [illegible] tað skal vera liggjandi nógva komandi árini. Skipið eitur Petrojarl Foinaven og er nú fest fast í botnin við 8 stórum akkerum.